

KAJZER BO KAPITULIRAL.

Nemci na bojišču je tak, da bo Nemčija morda kapitulirala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

POT PROTI IZČRANOSTI.

Washington, D. C. — Po namenu proračunu nemške vojske, ki ga je izdala visoka komanda vojske, se v Nemčiji vedno bolj utrjuje prepričanje, da bo Nemčija vsled razmer razmer prilagajena, in to v prav kratkem času, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Nemške armade že sedaj kažejo, da se bodo tresli temelji nemške armade. Washingtonski uradni krogi bodo prav nič presenečeni v Nemčiji, da se Nemčija poda, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Priznati se izražajo razni visoki uradniki, da je mir bližje, v začetku pomladi, ko se bo Nemčija podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Križa, ki grozi kancelarju, jasno dokazuje, da se je submarinska nemška vojska podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Nemčija vedno bolj in bolj priznava, da se je submarinska nemška vojska podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Nemčija se je postavila na vrsto vojske, da se je submarinska nemška vojska podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Nemčija se je postavila na vrsto vojske, da se je submarinska nemška vojska podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Nemčija se je postavila na vrsto vojske, da se je submarinska nemška vojska podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Nemčija se je postavila na vrsto vojske, da se je submarinska nemška vojska podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

Nemčija se je postavila na vrsto vojske, da se je submarinska nemška vojska podala, pravi stoji v akciji ameriška armada.

ZAROTNIŠKI ČINI OFICIJELNE NEMČIJE.

Bernstorff ima poleg dolge vrste sločinov tudi sabotažo v ameriški industriji na vesti.

ELORABA DELAVSKIH ORGANIZACIJ.

Washington, D. C. — Zadnji brzojavki, ki ju je obelodanil državni tajnik Lansing o rovarskem delu bivšega nemškega poslanika Bernstorffa, dokazujejo jasno kot beli dan, da je kajzerjeva vlada po svojem orodju izvrševala v Združenih državah sovražne čine, še preden je prišlo do napovedi vojne.

Iz brzojavke je jasno spoznati, da je imela kajzerjeva vlada v načrtu razdejanje tovarn za municije v Združenih državah in zrušenje kanadske pacifične železnice, ki je služila za prevažanje kanadskih čet in vojniš potrebnih.

Brzojavke govore odprto tudi o sabotaži, in imenovani so trije Irel, ki naj prevzamejo vodstvo sabotaže.

Sabotaža je beseda, ki ima precej širok pojem za oviranje industrije. Sabotaža lahko pomeni, da naj zaupniki kajzerjeve vlade spuščajo v zrak tovarne, požarujejo stroje, ovirajo promet na železnicah, na jezerih in na morju. Pri taki sabotaži so izgubljena tudi človeška življenja, kar pomeni, da je kajzerjeva vlada zanesla krvavo vojno na ameriška tla še pred napovedjo vojne.

V tretji brzojavki obvešča bivši nemški poslanik Bernstorff nemško vlado, da potrebuje "Ameriška konferenca za prepoved izveza" še nadaljnjo pomoč. Ta brzojavka pokazuje vso hinavščino in prekanjanje kajzerjeve vlade. Organizirala je v državi vojno, s katero je imela prijateljske zveze, da izrabi organizacijo v svoje namene. Pet volunov je vedelo za cilje in namen organizacije in ta pest je imela tudi vse niti v rokah. Pridobila je zase pacifične elemente in mnoge delavske organizacije, ki so mislile, da delajo za mir, v resnici so pa služili imperializmu nemškega kajzerja, cilju in namenu pruskega junckerstva. To je eden najbolj umazanih, lopovskih in nepoštenih činov kajzerjeve vlade, ki potrdi, da je kajzerjeva vlada celo izrabljala prepričanje gotovih ljudi v svoje umazane namene. Vpričito tega dejstva lahko spoznamo, da je kajzerjevi vladi dobrodošla vsaka še tako nizka lopovščina, če je služila njenemu namenu.

Pravijo, da sedaj objavljene brzojavke niso zadnji dokazi v rokah ameriške vlade, ki dokazujejo, da je kajzerjeva vlada skušala s svojimi volni in skozi ameriško ljudstvo vplivati na kongres Združenih držav.

ALI BODO ZAHTEVALI ŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI POVIŠANJE MEZDE?

New York, N. Y. — Štiri bratovščine železniških uslužbencev, ki so lani izvajali povišanje mezd za dvajset odstotkov, pripravljajo nove zahteve.

Razna znamenja naznanjajo, da hočejo zahtevati 25 odstotna povišanja mezd za vlakospremo oboje pri osebnih vlakih, ki vozijo vzhodno od Chicaga in severno od reke Potomac.

ZASEDANJE PRIHODNJEGA KONGRESA BO DOLGO TRAJNO.

Washington, D. C. — Clark, predsedatelj kongresne zbornice, napoveduje, da bo prihodnje kongresno zasedanje trajalo do septembra ali oktobra.

ISLANDČANI PREKLIČEJO PROHIBICIJO.

Keykjavik, Island. — Islandska prohibicija bo kmalu pozabljena reč. Ugledni možje in žene so podpisali peticijo na parlament, da prekliče prohibicijske postavbe. V prošnji navajajo, da postava ni pokazala v treh letih, da spolni en namen, radi katerih je bila sprejeta.

VPRAŠANJE KROM- PIRJA IN PREMOGA.

Slišijo se pritožbe, da farmarji drže krompir od trga in čakajo na visoke cene.

PREMOG IN MLEKO.

Chicago, Ill. — Pooblaščenec ilinojske živilske uprave je ravno vrnil iz Minnesote, kamor je šel, da kupi železniški vlak krompirja. Vrnil se je v Chicaga in kupil je le en železniški voz krompirja.

Povsod, kjer je vprašal za krompir, so vzkladiševali krompir in zahtevali \$1.50 za bučo krompirja. Farmarji ne spravljajo krompirja le v kleti, ampak najemajo tudi skladišča, da hranijo v njih krompir in čakajo visokih cen. Farmarji pač menijo, da pojde cena za krompir tako kviško kot lani. Samoposelca je, da krompirja ne hranijo in vzkladišujejo mali farmarji, ki komaj čakajo, da svoj pridelek spravijo v denar.

Zakon brani farmarje, da jim živilski upravitelj Hoover ne more do živga. Živilski upravitelj nima moči, da prisili farmarje, da postavijo svoj pridelek na trg. Tako lahko farmarji, ki igrajo "slamnatga moža" za kakšnega špekulanta, ali pa imajo sami toliko denarja, da špekulirajo, drže pridelek od trga in s tem tudi visoke cene.

Vprašanje premoga postaja z zimo vedno bolj akutno. Dr. Garfield, upravitelj za kurivo, je določil cene za premog pri rudniku, za veletrgovce in prodajalce na drobno. Poročila železniških družb izkazujejo, da so letos prevozili več premoga po železnicah iz rudnikov v Indijani in Illinoisu kot lani. In če gremo gledat na premogova skladišča v Chicagi, vidimo majhne zaloge premoga. Da ni vlada določila cen za premog, imeli bi sedaj prave oduške cene. Trgovci in operatorji bi izrabili položaj in rekli: "Na trgu je manj premoga, kot ga zahtevajo konzumenti. Povpraševanje po premogu je torej večje kot premogove zaloge in radi tega smo opravičeni, da podražimo premog." Vlada jim je preprečila ta račun z določitvijo cen za premog.

Pri mleku je situacija vpravnarobe, ki dokazuje, da je kapitalistični gospodarski sistem poln nasprotij in če vlada ne določi cen, da lahko špekulanti povišajo cene, če je preveč ali premalo produkta na trgu. Z bojkotom mleka je pričelo preostajati mleko na trgu v Chicagu. Trgovci, ki tržijo z mlekom, so naročili manj mleka, ker je trg poplavljen z njim. Cene mleka niso padle in tudi najbrže ne padejo v tem mesecu, kajti pogodba med mlekarji in farmarji velja za mesec oktober.

Z mlekom zdaj farmarji krmijo prašiče, kajti prašiči imajo visoko ceno, medtem ko ga ljudstvo pogreša vsled visoke cene. Tako kapitalistični gospodarski sistem vsvarja protislovja, ker ne produciramo za potrebe, ampak radi dobička.

PREISKAVA PROTI ORGANIZACIJI MLEKARJEV.

Chicago, Ill. — Michael Michels, namestnik javnega tožitelja, je s štirimi detektivji preiskal glavni stan "Mlekarske zveze" v Chicagu. V svoje "varstvo" je vzel tri uradnike in zaplenil je knjige organizacije.

V podučnih krogih govore, da knjige predlože veleporoti. Uradniki bodo najbrž zaslišani od veleporote, kajti javni tožitelj Michels sodi, da obstoji med veleporoti in mlekarji dogovor, da prisilijo mlekarje, da povišajo ceno.

VREME.

V petek v splošnem jasno in mrzlo. Severozapadni vetrovi. Povprečna temperatura v zadnjih 24 urah: 44. Solnce izhaja ob 5:58, zahaja ob 5:16.

3000 NEMŠKIH POMORŠČAKOV REBELIRALO V WILHELMSHAVENU.

NOV ZAKON ZA CASOPISJE.

Izjava glavnega poštarja proti kritiki vodstva vojne in uprave.

LISTE BODO SODILI PO PRETEKLOSTI.

Washington, D. C. — Nove posamezne določbe za liste, ki so tiskani v neangleških jezikih, stopijo v nekaj dneh v veljavo in poštna uprava bo pričela izdajati oblastvena dovoljenja.

Po izjavi glavnega poštarja se nimajo neangleški listi kaj bati, dokler ne prekoračijo mejo postavne kritike glede predsednika, uprave, armade, mornarice ali vodstva vojne.

"Listi ne smejo n. pr. izjaviti, da Wall Street, municijski tovarnarji ali kateri drugi privatni interesi kontrolirajo vlado. Objava vesti, ki so na to preračunjene, da podžigajo ljudstvo h kršenju zakonov, bo tvorila vzrok, da se podvzamemo ostri koraki. Trpeli ne bomo kampanje proti konskripciji, pozivom in prijavam, proti prodaji obveznic ali pobiranju davkov. Trpeli ne bomo, da se kaj objavi, kar ovira vodstvo vojne, ali da naše zaveznike napadajo na neprilichen način."

Glavni poštar je izjavil, da bodo neangleški listi sojeni po izjavah v preteklosti in ne po tem, kako se obnašajo v bodočnosti. "Ti listi leže lepo zloženi," je dejal gl. poštar, "in odvisno je od tega, če jim damo oblastveno dovoljenje, ko jih pregledamo."

"Socialističnih listov ne izključujemo od pošte, če ne prinašajo izdajalskih stvari."

SNEG JE PADEL V RAZNIH KRAJIH.

Grand Rapids, Wis. — Tukaj je snežilo ves dan in snega je padlo za štiri palece.

La Crosse, Wis. — Tukaj je pričelo snežiti v terek ob desetih dopoldne.

Duluth, Minn. — V pondeljek ponoči in v terek je snežilo. Snega je padlo tukaj pol paleca, na Iron Rangu pa več palecev. Sneg in mrzlo vreme sta prisilila divje rase, da so nastopile pot v jatah proti jugu.

Davenport, Ia. — V terek zjutraj okoli devete ure je pričel padati sneg, pomešan s točo. Toploner je kazal ob tem času 45 stopinj nad ničlo.

Poughkeepsie, N. Y. — V terek je pričel tukaj naletavati prvi sneg.

SODNIJSKA PREPOVED PROTI ŠTRAJKUJOČEM NATAKARJEM.

Memphis, Tenn. — Tukajšnji natakarki so zastavljali in zahtevali 14 dolarjev tedenske mezd pri sedemdnevnem tedenskem in enajsturnem dnevnem delu. Mnogi restavracijski so podpisali zahteve, drugi so pa šli na sodišče in prosili za sodnijsko prepoved proti štrajkujočim natakarkem, ker se čutijo vžaljenim, da pridejo na nepriporočni seznam.

NOV VOJAŠKI OBEZNI ZAKON.

Washington, D. C. — Kongresnik Kahn iz Kalifornije, ki je vodil republikanske kongresnike, ko je bila sprejeta obvezna vojaška dolžnost, pravi, da je treba sedanji zakon popraviti ali izdelati novo postavbo, da bo mogoče poklicati k naboru mladeniče, ki so po 18. maju postali stari 21. let. Po njegovem mnenju je treba zakon tako spremeniti, da se morajo registrirati vsi mladeniči v starosti 16. in 17. leta, da so avtomatično podvrženi vojaškemu naboru, ko dosežejo 21. leto.

Voditelji rebelev usmrčeni. Kajzerjev ukaz, da ustrele vsakega sedmega moža, ni bil izvršen. Upor se razteza tudi na armado. Revolucija je povzročila submarinska kampanja. Minister Kapelle priznava, da je uplivala tudi ruska revolucija.

Kodanj, Danska, 11. okt. — Po zanesljivih informacijah, ki so prišle iz nemške bojne luke Wilhelmshaven, se je spuntalo več kot 3000 nemških pomorščakov. Glavni vzrok za revolto navajajo slabo hrano in submarinsko kampanjo. Nemčija je zadnje čase konskripcirala moštva na submarinkah izmed pomorščakov na bojnih ladjah in to dejstvo je bolj potrdilo pomorščake kot kaj drugega.

Drugo dejstvo, da je na nemške pomorščake vplivala ruska revolucija v veliko večji meri, kot pa na čete v armadi.

Tukaj ni znano, da li je bila revolta pomorščakov v kakšni zvezi s četami na suhem, domaneva se pa, da je bila. Upor so potlačili lojalni pomorščaki. Da li so bili kakšni večji boji med uporniki in lojalnimi silami, preden je bila revolta potlačena, o tem molče v Berlinu, toda razume se, da so bili.

Večje število rebelev je bilo ustreljenih. Cesar Viljem, ki je bil osebo v Wilhelmshavenu, je hotel, da bi bil ustreljen vsak sedmi mož, toda drugi so ga pregovorili, ker slutijo, da bi taka brutalnost povzročila še večji odpor.

Pomorščaki so se uprli na bojnih ladjah Nuernberg, Prinz Regent, Kaiser, Luitpold in Westfalen.

London, 11. okt. — Revolucionarni izbruh v nemški mornarici smatrajo tukaj za največjo grožnjo, ki jo je doživel nemški kajzer s svojo junkersko šlaho in socialistov, odkar traja vojna. Revolta je gotovo preprečila nameravano nemško morskno ofenzivo proti Rusiji.

Bern, Švica, 11. okt. — V Švico je pribežal ameriški državljani, ki je rojen Nemec. Pred kratkim je bil v pristanišču, kjer je izbruhnila revolta, in pravi, da je bila ustaja veliko resnejša, kakor pa poročajo iz Berlina. Pomorščaki so pometali kanone z ladij v morje, napadli častnike in odrekli vsako pokorščino. Bili pa so v manjšini in zato so se morali podati.

Amsterdam, 11. okt. — Iz znanega vira v tesni zvezi z Berlinom se poroča, da je puntarski izbruh v nemški mornarici prekuženil načrt kajzerjeve morske kampanje proti Rusiji. Napad na Helingsfors in Petrograd z morskane strani je zdaj odložen, ako ni popolnoma zavrnjen.

Amsterdam, 11. okt. — Čudo v zgodovini modernega militarizma se je zgodilo — pruska disciplina je začela pokati.

Revolta na paterih nemških bojnih ladjah, med katerimi so štiri največje dreadnavtke v kajzerjevi mornarici, je le majhen del puntarskega gibanja za mir. Kakor poročajo, je nagla akcija poveljstva preprečila takojšen rezultat ustaje; čete na fronti so se uprle v več slučajih, ali bile so preslabe, da bi izvedle načrt.

Govor ministra Kapelleja v nemškem državnem zboru je povzročil v zbornici naravnost divje demonstracije. Scheidemannovi socialisti so burno protestirali, toda konservativci so jih prepili s obmetavanjem najsurovejših psov.

Listine, ki so jih našli pri upornikih, dokazujejo, da so bili manjšinski socialisti v zvezi z gibanjem.

njem. Socialisti so vodili dobro zasnovano agitacijo v mornarici. Pomorščaki so slišali, kako so ruski pomorščaki in vojniki pometli s carjevimi generali in organizirali so — v kolikem številu, se še ne ve — gibanje, ki je imelo namen: ustanoviti svet delegatov po vzgledu Rusije;

dosegli organizirano nepokorščino, strmoljaviti poveljnike in paralizirati vsa mornarišca z namenom, da prisilijo kajzerja na mir. Ustaja je izbruhnila v pristanišču Wilhelmshaven na peterih bojnih ladjah in ena med temi je bila v pomorški službi. Moštvo ladje "Nurnberg" je aretiralo častnike in pognalo ladjo proti obali Norveške. Hitri razruševalci so pa dohiteli uporne pomorščake in jih prisilili na kapitulacijo. Da li je bila bitka ali so se pomorščaki udali brez boja, poročilo molči, toda misliti si je treba, da se niso udali zlepa.

Središče upora je bila menda dreadnavtka "Westphalen". Kaplana so vrgli v morje in drugi častniki v železje. Pomorščaki so nato šli na suho in pomorski vojniki, ki so bili tam, niso hoteli streljati na nje. Šele, ko je prišla četa vojaštva, ki služi na suhem, so premagali puntarje. Uporni pomorščaki so izjavili, da so revoltirali zaradi slabe in nezadostne hrane.

Ko je cesar Viljem zvedel za ustajo, je šel s kancelarjem v Wilhelmshaven in ukazal, da mora biti vsak sedmi mož ustreljen. Druga vest pravi, da je kancelar Michelsa prosil kajzerja za pomilostenje upornikov, če, da bi eksklucirala tolikšega števila vojakov naredila proketo slab vtis na armado in ljudstvo vobče, nakar je cesar prekleal svoj ukaz. Da li je to res ali ne, se še ne ve. Ustrelili pa so tri voditelje in druge obodili na dolga leta ječe. Socialistični poslanec Dittman je izjavil, da skupna zaporna kazen rebelev znaša 200 let.

Nezadovoljnost v armadi narašča.

Amsterdam, 11. okt. — Senacionalni prizori, ki so se vršili v nemškem državnem zboru, ko je minister Kapelle razkril revolto v mornarici. Socialisti so takoj obdolžili vlado, da hoče izigravati dogodek proti agitaciji za mir in utrditi svoje stališče za nadaljevanje brezuspešne vojne.

Henrik Dove, manjšinski socialist, je dejal: "Pravkar sem se vrnil iz fronte in vem, da so vojaki povsod že siti vojne do grla in komaj čakajo miru."

Kappelle je razkril ustajo v mornarici s sledečimi besedami: "Zalostna resnica je, da je ruska revolucija zmečala glave nekaterim našim ljudem v mornarici in je zanesla med nje revolucionarne ideje. Njihov načrt je bil, rekrutirati delegate na vseh bojnih ladjah, odpraviti pokorščino na pram višjim, paralizirati mornarišce in izsiliti mir. Dokazano je, da je glavni agitator rebelev konferiral v tem poslopiju (državni zbornici) s poslanec socialistične manjšine in razvil svoj načrt poslanecem Dittmanu, Haaseju in Vagtheeru, ki so ga odobrili. Ne morem poročati podrobno o dogodkih, ki so sledili kot posledica zarote in ustaje. Nekaj oseb, ki so

(Dolje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v obljubi n pr (September 30-17) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Revolucija v nemški armadi!

Brzojavke iz Amsterdamu so včeraj sporočile svetu, da je v nemški mornarici izbruhnila revolta, bolj omejena revoltica, ali kljub temu revolta. Dalje poročajo, da je nekaj takega opazati tudi v nemški armadi na suhem.

Človek bi zaplesal spricho take vesti. Revolucija v nemški armadi! Zobje kolesja v pruski militaristični mašini se krhajo! Ali niso rekli nekje, da je to nemogoče v Nemčiji?

Ali — ne dajmo se prenapliti. Prva vest ni nič kaj ugodna. Prišla je iz oficijelnega gnezda kajzerjeve vlade. Minister nemške mornarice sam poroča o ustaji — o potlačeni ustaji. Vsemu zunanjemu svetu, revolucionarjem po vseh deželah bi bilo ljubše, če bi prišla vest iz drugih virov in da jo kajzerjeva vlada taji toliko časa, dokler se bi dalo tajiti.

Druga reč. Kajzerjev minister pride s to novico v rajsttag v psihološkim momentu, ko se velike skupine poslancev prepirajo za mir. Punt je potlačen. Toda bil je punt. Sovražnik je v notranjosti; sovražnik zahteva mir. Zadušili smo ga. "Prejel je svoj zaslužni delež". Ali držite s puntarji, vi, ki govorite o miru?

To so slutnje, s katerimi je treba računati. Toda nekaj je le. Ene resnice ni mogoče potlačiti. Revolucionarji so tudi v kajzerjevi državi! Začetek je storjen, čeprav ponesrečen. V Rusiji se je ponesrečilo več takih poskusov, ali končno je revolucija slavila svojo zmago. Tudi za Nemčijo pride ta dan.

Dejstvo, da so manjšinski socialisti za tem gibanjem, kakor poročajo, dokazuje, da ni kajzer ujel na limanice vseh plemenitih ljudi v Nemčiji. Prvemu poskusu brez dvoma sledi drugi. Ako ne bo kajzer tepen na bojišču, tako tepen, da nikdar več ne ustane, bo tepen doma. Enkrat mora počiti. Kajzer mora biti tepen in njegovega režima mora biti konec. Ako ga pogoltna revolucija, toliko boljše za ves svet in še posebej za nemško ljudstvo, ki dokaže, da hoče svobodo in da je vredno svobode.

Prazni želodci in turške puške v Avstriji.

Pred nekaj dnevi smo poročali, kaj je povedal neki Italijan, ki je ušel iz avstrijskega vojnega ujetništva. Njegov pripovedovanje o draginji in stradanju v Avstriji ni nič novega. To je stara povest, ki se ponavlja že dve leti. Italijan je pa povedal, da so bili krvavi izgredi na Dunaju, v Pragi, Gradcu in morda v drugih avstrijskih mestih. Sestradane ženske, otroci in starci — kajti drugih ni doma — so demonstrirali za kruh in seveda za mir. Prišli pa so turški vojaki in streljali na izgrednike. Obležalo je več sto mrtvih in ranjenih.

Italija je sovražnica Avstrije in Italijan lahko pretirava. Ali nekaj takega smo čitali že prej. Prišle so vesti iz Švice in Danske o velikih izgredih v Pragi in drugod in vselej je bilo povedano, da so take izgrede potlačili nemški vojaki. V Pragi na primer ni treba Turkov; ako je treba zadušiti češko revolto, so Prusi ravno tako dobri ali še boljši kot najbolj barbarski Turki. Na Dunaju ali v Gradcu je malo težje. Tam je nemško prebivalstvo in Nemci bi morda streljali v zrak. Morda! Zato pa so Turki bolj zanesljivi.

In recimo, da se pojavijo izgredi v Ljubljani ali Zagrebu. Saj znajo tudi Slovenci dvigniti pest, ko pride skrajna sila. Če so turške čete v Gradcu, so vsekakor tudi v Ljubljani, ki ni daleč. Medtem ko slovenski možje, očetje in sinovi prelivajo svojo kri na bojiščih za prokleti habsburški in hohencolernski režim, pobijajo Turki njihove žene, hčere in matere doma, če se količkaj ganejo in povedo na glas, da so site neznosnega trpljenja. Čemu imata kajzer in Karl Turke v svoji službi? Ali ne zato, da drže sestradano ljudstvo za vrat, kjerkoli prikipi sila do vrhunca in kaže znake revolte?

Turki so kajzerjeva zadnja straža. To je strategija! To je sistem! To je Avstrija! In ta monstrum ima še simpatije pri nekaterih ameriških Slovencih? Ali je mogoče?

Zakaj je Amerika v vojni.

Nekateri ljudje še zdaj ne vedo, zakaj je Amerika v vojni, oziroma nočejo vedeti. Ako znajo količkaj prevdariti, bi si lahko rešili to vprašanje zdaj, ko prihajajo na dan drug za drugim zločini kajzerjeve roke, ki je segala in še danes sega preko morja na ameriški kontinent.

Združene države so bile več kot dve leti neutralne. Ves ta čas se je oficijelna Nemčija hlinila, da je velika prijateljica Amerike. Toda kaj je bilo pod masko tega prijateljstva?

Prvi nemški diplomat v Ameriki grof Bernstorff je hotel podkupiti kongres v Washingtonu in v ta namen je pripravil \$50.000. Pripravil je milijone dolarjev za korumpiranje časopisja v Franciji s pomočjo vohuna Bolo paše; organiziral je bando ljudi, ki so z dinamitom podirali ameriške tovarne in železnice, pobijali ameriške delavce in uničevali blago; kajzer je s pomočjo Bernstorffa hujškal sosedno Mehiko na vojno proti Združenim državam in obljubil Mehikancem del ameriške republike. Zabeleženih je še nebroj drugih zločinov, ki jih je izvršil kajzer po svojih hlapcih ne samo na morju, temveč na ameriških tleh v času, ko je kazal stricu Samu hinavsko lice prijateljstva.

Vlada v Washingtonu je znala za te zločine. Vsi telegrami in pisma, ki razodevajo razbojniško karijero nemške vlade, so prišla še gorka v pest ameriške vlade. In kljub temu je naša vlada molčala in prenašala vse to več kot leto dni. Vlada je znala, da mora priti do vojne, ali odlašala je mesec za mesecem, dokler ni bila sila že prevelika.

Mi se čudimo, da je mogla vladá potrpeti toliko časa; čudimo se in strmimo čim daljša je veriga kajzerjevih zločinov, ki jih odkriva državni department v Washingtonu.

Iz glavnega urada.

Glavni odbor S. N. P. J. išče Jos. Petrušiča, tajnika društva Arizona šte. 212. S. N. P. J., kateri se je sivočasno nahajal v Columbusu, N. Mex.

Gre se namreč za interese društva, ki je sedaj v slabem stanju. Petrušiča se prosi, da se takoj pisмено zglaš na glavni urad.

Če kdo članov ve za njegov naslov, se prosi, da nam ga naznači, da z njim stopimo v korespondenco.

J. Verderbar, gl. tajnik.

Iz vojaških taborišč.

Camp Sherman, Chillicothe, O. Hitro kot veter mi je prišel tretji oktober in odriniti sem moral. Dali so mi uniformo in sedaj — veste — sem vojak.

Že na vse zgodaj zjutraj se je bilo treba posloviti od naših prijateljev, ki so nav v avtomobilih spremljali na zbirališče, kjer je bilo že vsepolno Slovencev iz 16. distrikta. Glasilo so se slovenske pesmi iz grl naših fantov in tudi harmonikni in manjkalo. Na postaji je bilo natlačeno ljudstva; "sakral-bolt", tudi joka je bilo... kot da gremo v kakšno mrtvašnico in položemo v rake, pa "goodbye" grešni svet. Segli smo si še enkrat v roko, vlak je odpiskal in za nas se prične novo poglavje v našem življenju.

Vožnjo smo imeli pust; megla in dež sta nam ovirala pogled v pristo naravo. Vozili smo se mimo malih mestec in farm; tu pa tam nam je kaka ženica migala v zadnji pozdrav. Po osemurni vožnji se vlak ustavi na malem gričku in pred seboj smo imeli pogled na obširno taborišče.

Rekruti so nas pričakovali in nas odvedli v kemp. Izvršili smo gotove formalnosti, nakar smo dobili skledice za menažo, s katerimi smo se takoj odpravili po večerjo, ki jo je bilo dovolj in je tudi prišlo okusna. Posteljno pripravo smo našli že vso pripravljeno. Že prvi večer so nas prišli obiskat prijatelji iz Collinwooda, ki so prišli sem še pred nami. Ob poldesetih je prišel čas počitka. Vstati smo morali ob poldesetih zjutraj in šli na par milj dolgi sprehod. Uče pili so nam tudi koke in v hrbet so nam spustili takozvani "shot". Dotični dan smo imeli prosto. Drugi dan smo se morali ravnati po predpisanem programu. Vstali smo kot ponavadi in použili naš jutrek. Pričetek korakanja ob polosmih do poldvanajstih. Med tem časom imamo par kratkih odmorov. Eno uro nas uče vojaško disciplino, kako se imamo varovati izlozni in par drugih reči. Eno

uro časa imamo za razne igre. Ob dvanajstih je kosilo in ob eni uri se prične ista igra kot dopoldne in traja do petih zvečer. Ob polkešnih je večerja in potem smo prosti do devetih zvečer. Ta čas porabimo s čitanjem listov, ali pa obiskujemo naše prijatelje. Tudi imamo dvorano, kjer se prirejajo vsak večer koncerti in druga zabava. Tudi moli se v tej dvorani.

Vse to ima v oskrbi organizacija Y. M. C. A. Ta nam tudi preskrbi pisalni papir in v dvorani je prostor, kjer lahko pišemo. Ob devetih moramo biti vsi v spalnih prostorih; pol ure pozneje pogasnejo vse luči in tibota zavlađa nad tisočimi prebivalci taborišča. Ob sobotah dopoldne in ob nedeljah smo prosti. Ob nedeljah pride na tisoče obiskovalcev v vlaki in avtomobili. Mi pešarji zavidamo tiste naše prijatelje, ki jih obiskujejo njih ljubice; kako srečen je tisti, ki ima ljubico; v nedeljo je čakaš in ona pride, pa se z njo pogovori, pripoveduješ o ljubezni in počutita se srečna.

"Ko prideš nazaj, dragec, kako bo življenje lepo. Jaz te bom čakala toliko časa, da prideš... in tudi če ne prideš, ostanem tvoja... Sleer sem pa prepričana, da se vrneš."

Takole govore zaljubljeni ljudje ob nedeljah v taboriščih. Čez teden, ko ti ni kaj po volji, se domišliš na tabor in lože ti je pri srcu. Tam nekje je dušica, ki te ljubi... v težkih trenutkih vpliva to nate bolj kot vsako zdravilo. Mi pešarji ostanemo kakor smo bili. O. gledovali bomo kratkokrlike v nedeljo, kot smo jih zadnje nedelje, in zavidali srečne prijatelje.

V slučaju, da se na kak način pripeti, da bo tudi za nas šutilo kako sree, bom o naši sreči poročal.

Pozdrav collinwoodskim in drugim Slovincem.
John Matjazich, 25th Co. 7th Tr. Bott, Camp Sherman, Ohio.

IZREDNO TRDNO SPANJE.

Los Angeles, Cal. — V nekaj dneh so tatovi obiskali R. E. Simsa dvakrat ponoči in prebrskali coko, ne da bi se Sims zbudil. Ko so tatovi tretji prišli v sobo, so mu vzeli blazino izpod glave in \$49.60. Sims se ni zbudil, ampak je spal, kakor da se ni nič zgodilo.

BOMBA ČERNOROKARJEV JE POČILA.

Chicago, Ill. — Skozi dve leti je dobival James Bertucci grozilna pisma od črnorokarjev, v katerih so zahtevali \$2.000.

James Bertucci se ni oziral na te grožnje in črnorokarji so pred njegovo hlač razstrelili bombo, ki je napravila do \$1.000 škodo.

SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE

SEDEŽ V CHICAGO, ILL.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostič, Filip Godina, Martin V. Konda, Etbin K. Frank Kerže, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NADZORNI ODBOR:

Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR:

Anton Zlogar, Matt Pogorelec, Anton Motz, Frank M. Ivan Kušar, Frank Zava, Frank Udovitch, Joseph Steblaj, L. krajšek, John Ermanc, John Rezel.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se doslej niso prijavili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno javijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. slova za pisma in denarne pošiljke je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. Box No. 1, Cicero, Ill.)

Slovenci in jugoslovanski problem.

Etbin Kristan.

(Nadaljevanje)

2. Kljub oficijelnemu dualizmu je monarhija de facto sestavljena iz treh delov; Bosna in Hercegovina nista del Avstrije, pa tudi nista del Ogrske, temveč imata posebno deželno upravo, katero nadzoruje skupni avstro-ogrski finančni minister. Avstrija in Ogrska tekmujeta med sabo a večji vpliv, cenje konkurence pa plačuje dežela, katero smatratu obe državi za kolonijo. Vsekakor obstaja fakt, da je Bosna-Hercegovina poseben teritorij, posebno upravljan in od ostalih Srbo-Hrvatov ločen.

3. Srbo-Hrvati ne živijo le v ogrski polovici monarhije, temveč tudi v avstrijski, namreč v Dalmaciji, kjer našajo devetdeset odstotkov prebivalstva, in v Istri. Prav tako ne živi Slovenci le v avstrijski polovici, temveč tudi v jugoslopadnem delu Ogrske.

4. V ogrski polovici sami so Hrvati razdeljeni. Hrvatska in Slavonija je po ogrsko-hrvatski pogodbi avtonomen teritorij, katerega prebivalstvo je "političen narod". Kako fiktivna je hrvatska "avtonomija", je posebno poglavje. Ali kot dejstvo moramo jemati v račun, da imajo Hrvati in Srbi v Hrvatski-Slavoniji posebno upravo. Toda Hrvati in Srbi živijo tudi v ožji Ogrski, v Medijmurju, Bački in Banatu, kjer so v vseh adevah podvrženi direktno ogrski upravi.

5. Avstrijska državna polovica je razdeljena v takozvane kronovine; ta razdelitev se nič ne oziira na narodne skupine ali narodne meje in dopolnjuje razcepitev Jugoslovancev do skrajnosti. Hrvati in Srbi v Dalmaciji so popolnoma ločeni od Hrvatov in Srbov v Istri. Slovenci so pa razdeljeni v šest pokrajin in štiri administrativne teritorije.

Politična parcelacija Jugoslovancev je največ povzročila, da niso mogli priti do skupnega razvoja; meje, ki so jih politično ločile, so prisilile vsak del, da se je v svojem tesnem okvirju posluževal le svojega ožjega dialektu, posebno ker so nekateri deli stoletja mogli le skušati, da ohranijo svojo govornico in niso mogli dolgo misliti na noben razvoj. Kompleksirala je vso stvar še verska razlika, ki je igrala na Balkanu vlogo, ko jo je drugod po Evropi že zamenjala nacionalna ideja.

Bolgari in Srbi so po prevladajoči večini pravoslavni (grško-iztočni, ortodoksni), medtem ko so Hrvati in Slovenci pretežno katoliški (večinoma rimsko-katoliški, deloma tudi grško-katoliški, uni-jati). Dober del Jugoslovancev je bil pod tistoletno turško nadvlado pomohamedanjen.

Verska razlika je največ vplivala na to, da se je pri Bolgarih in Srbih ohranila cirilska, pri Hrvatih in Slovencih pa udomačila latinska pisava. Tako je en jezik, srbo-hrvatski, produciral dve ločeni literaturi, ker se je posluževal oziroma se poslužuje dveh pisav.

Vsa diferenciacija, ki se je iz omenjenih razlogov uveljavila, pa vendar ni mogla zamoriti stremjenja po združitvi, ki je posebno močno oživelo začetkom zadnjega stoletja, ko je nacionalna ideja prešla vse evropske narode in se zmagovalno manifestirala zlasti v zedinjenju Nemčije in Italije. V sedanji vojni je postalo to stremjenje akutno in njega izpolnietv ni le zadeva Jugoslovancev samih, temveč spada med tiste internacionalne probleme, ki so v najtesnejši zvezi z bodočim miru njega zavaževanjem.

nejši zvezi z bodočim miru njega zavaževanjem.

Po združitvi z ostalimi Evropani streme tudi Slovenci in je njih politični ideal desetična federativna republika, ter bi vsak izmed delov, stavlja Jugoslovancev, avtonomijo, primerno sedanjemu stanju narodnega razvoja, pa ostala odprta pot za nepopolnjenost, organično zedinjenje.

H. Slovenci živijo v onih krajih, danje Avstrije ob Jadra morju in po področju v Alp, kjer se križajo glavni od vzhoda proti zapadu in od juga proti severu. Preprokrajn so se v davni preteklosti najraznovrstnejši tujaki so rimski osvoboditelji, ki so jih vladali proti severu in vzhodu, kaj so prehajali po solnčnih kopneh severni mogotci in mi četami. Na tisoče spomin zgodovinskega zapisa, ki je geografska lega je iz njih vila pozorišče, kjer si je kultura z zapada podajala ono z iztoka, kjer sklepa vrhni temperament zveze s severnim hladnim intelektom.

V šestem stoletju po Kr. Slovenci, prihajajoči od aledeti toku Save in Drave, lili po sedanjih bivališčih. Ije, ki so ga tedaj zasedli, pač veliko obširnejše od danje domovine. Njihovi se nahajajo gor do Donave danji Gornji in Nižji Avstriji, zapadu so segale slovenske bine v Pustriško dolino na skem in na Saleburško; v Pju so prodrli globoko v Fur na vzhodu so živeli po južni jih sedanje Ogrske.

Sedaj seveda ne gre za plost. Ozemlje, ki je obljudo Slovencev, se je tekom stoletj reduciralo. V času pokrojenja so prišli pod bavorsko inško oblast, deloma pa pod akipatriarhat. Na Ogrskem prihod Madjarov deloma p. iz mnogih postojank, delo oropal prvotne narodnosti.

Osrednja dežela Slove je v današnjih dneh Kra Otdot se širijo proti severu, žni Koroški in Spodnji, nedi po Srednji Stajerski in čez ogrsko mejo; zapadno seljenji po Primorskem in ožive še v italijanski Furlaniji roma Veneciji.

Ogrski in italijanski Slo so popolnoma ločeni od avskih. — Da so si ohranili jezik, posledica izredne narodne vti, kajti v obeh deželah so noma brez sol v svojem jeziku, tudi v uradnih in sploh v jav življenju ne uživa nobenih p.

V Avstriji je narodno živ otežkočeno vsled razdelitve ve v "historične" pokrajine "kronovine", s čimer sicer blažen politično centralističen stem, pač pa skrajno zastup nacionalno razmerje. Noben narodu ni ta politična razdel tako na škodo, kakor slove mu.

(Konec prihodnj.)

POIZKUŠEN UMOR Z OTRO NIMI SLADICAMI.

Portland, Ore. — Porotnik spoznal mrs. Edna Gregory, krivo, da je poslala otrovane diče po pošti mrs. May Carter.

Gregoryjeva je baje pri dejanje oblastvenim organom so je aretirali, pri obravnavi pa odločno tajila dejanje. Ljubosumnost je baje bila rok za dejanje.

PROSVETA Z BOJISKA.

London, 11. okt. — Zadnje poročila iz vojne stana se glasi, da na fronti v Flandriji močno napreduje. Vsi infanterijski boji so uspešni, le topovi se oglašajo.

NAPENJAJO ZADNJE SILE V FLANDRIJI.

London, 11. okt. — Danes poročajo iz vojne stana v Flandriji, da se napetost zadnje sile, da obseva zadnje hribovite postojanke, napreduje iz vzhodno od Ypresu in je že v močnejši, reokupirajo položaje, ki so jih izgubili v zadnje dni.

Nemški generalni štab je vrigel v flandrijsko fronto ogromno množico rezerv, kar jih je moral prigrabit skupaj z namenom, da ustavi zavezniško ofenzivo, napetost nastopi zima. Včerajšnji napad Nemcev so bili veliko uspešnejši kakor zadnji teden. Na enem mestu — južno od železnice Ypres-Staden — so Nemci s premočnimi čet porinili Angleže nekoliko nazaj na 2000 jardov široki fronti; drugod so bili odbiti s silovitimi izgubami. Maršal Haig se je vendar prigrabil na nemški protinapad, kajti obramba je bila na tej fronti, izvršeni na omenjeni fronti, povsem sijajna, medtem ko na britske čete konzolidirale vse pridobljene položaje in topničarje so pomaknili težko artilerijo na nove položaje.

Tre sile so imeli včeraj Francosi na levem krilu flandrijske fronte. Osvojili so novo vas in obkrožili lesenje Celte. Toda vsi večji boji so bili lokalnega pomena. Velika pridobitev angleško-francoske armade v zavzetju večjega dela paschendaelskih hribov, ki so bili lokalnega pomena. Vselej neprestano delujejo je bojišče v Flandriji spremenjeno v močvirje in anarhizirane čete leže v jezeru blata.

Nemški vojni stan poroča preko Amsterdama, da so bili večji zavezniški napadi brez uspeha in da je črta pozicij od Poelcapella do Cheruvelta "čvrsto v rokah nemških čet".

Pri Verdunu so Nemci ponovili lokalne operacije na desnem bregu Mase, kjer so udarli v sekcijske francoskih zakopov, toda Francozi so jih kmalu vrgli nazaj.

Boji na italijanski fronti.

Rim, 11. okt. — Boji na vsi fronti so se poostriili, toda italijanska ofenziva je naletela na velike težave. Zima je že zavladala v gorah in mnogi gorski prelazi na Tirolskem in v Julijskih Alpah so zahranili s negom. Operacije okrog gore Sv. Daniela, vzhodno od Gorizia, so tudi težavne. Danielska gora je edina, ki še brani Italijanom pot v Ternovo, važno železniško postojanko, predno more general Cadorna misliti na kakšno prodiranje dalje proti vzhodu.

Vojni stan javlja danes o vroči avstrijskih napadih na Krasu okrog Kostanjevice, ki so bili uspešni. Na Banjšici so bili večji topniški boji.

Rusko bojišče.

Petrograd, 11. okt. — V okolici Rige so Nemci včeraj bombardirali ruske položaje okrog Skula in južno od pskovske ceste. V zavzetju Rige so naše obrežne baterije odposlale enajst sovražnih vojniških letal. Z južozapadne in rumunske fronte ni nič novega.

Na Črnem morju so naše bojne ladje napadle deset turških parnikov in jih razpršile; en je bil poškodovan. Naši avijatiki so metali bombe na kolodvor v Rigi.

Berlin, 11. okt. — Z ruske fronte ni nič novega.

Razno iz inozemstva.

2000 NEMSKIH POMORŠČAKOV REBELIRALO.

(Nadaljevanje s prve strani)

porabljali na svojo čast in dolžnost, je prejel zaslužen kazneni.

Med ploho protestov in aplayah, ki je sledil, je Kappelle rekel, da so omenjeni socialistični poslanci premenjeni, da je stvar zelo resna, vendar česar morajo biti agitatorji oprezní, kljub temu so jih objavitelji moralno pomoč z razlaganjem tiskovin v mornarici in armadi.

Hasse je odgovoril: "Res je z mnogimi govori pomorščak v konferenci sami naše stranke, toda ni, da je razvil kak načrt ustaje. Pomorščak je izrazil veliko nezadovoljnost in srd valed položaja v

mornarici. Vprašal je za brošure in časopise naše stranke, ki se razširjajo med četami, in jaz sem mu povedal, da naj bo oprezen, dasi ravno so časopisi dovoljeni."

Nato je nastala splošna rabuka v zbornici, ki je dosegla višek, ko je centrist Trimbom zavpil, da so imenovani trije socialisti veleizdajalci. Kappelle je kasneje pojasnil, da predložena evidenca še ne opravičuje sodnega postopanja napram socialistom v parlamentu.

Vtisak revolte na Washington.

Washington, 11. okt. — Vesti o prvi revolti v nemški mornarici, ki so potrjene oficijelno iz Berlina, so jasen dokaz, da vlada nezadovoljnost v pruski militaristični mašini. Tukajšnji uradni krogi so mnenja, da revolucionarni izbruh, ki jih podpirajo manjšinski socialisti v nemškem parlamentu, so začetek konca kajzerjeve vlade. Pričakovati je enakih izbruhov v nemški armadi.

Poročila iz nevtralnih in zavezniških držav še daj časa povdarjajo, da pada bojovni duh v nemški armadi na zapadni fronti in da morajo slediti izgredi in revolte. Nemški pomorščaki niso izpostavljeni zavezniškim topovom in napadom, kakor so vojaki na suhem; večidel počivajo v pristaniščih. Ako so torej pomorščaki tako nezadovoljni, da rebelirajo, kakšna nezadovoljnost mora biti še v armadi na suhem.

Toda nemški pomorščaki tudi niso brez težav. Moštvo na submarinkah je rekrutirano iz pomorščakov na bojnih ladjah in zadnje čase je ta služba za nemške mornarje zelo nevarna. Anglija molči, kaj se godi na morju in na Nemškem ne vedo, kam izginjajo submarinke, ki se več ne povrnejo. Nemški admiraliteta ve šele po več tednih, da potapljače ni tam, kjer bi morala biti in ta težka negotovost povzroča največjo porajenost in odpor pri pomorščakih.

KAJZERJEVI ZAVEZNIKI SATEVAJO MIR.

Bern, Švica, 11. okt. — Iz Berlina poročajo, da so se večinski socialisti v državnem zboru pod vodstvom Scheidemanna združili z manjšinskimi in vsa stranka je napovedala vladi boj.

Bern, Švica, 11. okt. — Semkaj je prišla brzobjavka, ki pravi, da Bolgarija, Turčija in Avstrija pripravljajo ultimatum Nemčiji za mir. Ultimatum bo izročen kajzerju v Sofiji, ko se snidejo vladarji centralnih držav na izredno posvetovanje.

Iz Sofije javljajo, da se tamkaj vrše velike priprave za sprejem nemškega kajzerja. Viljem bo zdaj prvič posetil Sofijo in župan mesta je na ukaz vlade proglasil praznik za vse prebivalstvo in povabil meščane na sodelovanje pri slavnostnem sprejemu nemškega in avstrijskega cesarja.

Amsterdam, 11. okt. — Iz Berlina poročajo, da je rajhstag včeraj izrekel zaupnico kancelarju Milicijevu in obenem seveda nemški vladi. Socialisti manjšine in večina so soglasno glasovali proti zaupnici.

Glasovanje je sledilo govoru kancelarja, ki je dejal, da je mir nemogoč toliko časa, dokler so vražniki Nemčije zahtevajo najmanjši del nemške zemlje kot cenno za mirovno pogajanje.

Kancelarju je sledil minister za zunanje zadeve dr. Kuehlmann, ki je rekel: "Kolikor jaz poznam svetovni položaj, ni z ozirom na mir nič tako težkega, da se ne bi dalo izravnavati pri pogajanjih, izvemski zahtev Francije po Alzaciji in Lorenu".

Nato je nadaljeval, da dokler bo en sam Neme mogel držati puško v rokah, ne bo Nemčija dala teritorija (Alzacije), ki ga je dobila kot "slavno dedščino svojih dedov". Glede na ta teritorij ne sme biti nobenega pogajanja.

Te besede nemškega ministra smatrajo tukaj kot najbolj odprto oficijelno izjavo, kar se tiče miru, kar jih je do danes še izrekla nemška vlada. To pomeni, da je kajzer pripravljen pogovoriti se za vsako stvar, ki je na mirnem programu, samo o Alzaciji-Lorenu ne sme biti govora.

Bern, Švica, 11. okt. — Tukajšnja "Arbeiter Zeitung" napoveduje nove štrajke med municijskimi delavci v Nemčiji. Poročevalec pravi, da socialisti energično delujejo za generalni štrajk v vseh municijskih tovarnah kljub dejstvu, da je nemška vlada zagro-

žila, da bo vsak tak štrajk smatrala za veleizdajstvo in postavila stavarke pred vojno sodišče. Socialisti upajo končati vojno z generalnim štrajkom, ako drugače ne pride do miru v kratkem času.

Poročevalec zaključuje: "Revolucionarna levska stranka v Nemčiji vidi, da se hitro bliža generalna stavka vsled strahovitih gospodarskih razmer, ki vladajo v nemški državi".

Kerenski zopet na fronti.

Petrograd, 11. okt. — Predsednik kabineta Kerenski, vojni minister Verhovski in minister zunanjih zadev Tereščenko so odšli na fronto, da seznanijo vojake z novim delom in cilji provizorične vlade.

Vlada se ve ne bo več toliko zmenila za aktivnost bolševikov, kot pa za opremo in izboljšanje armad in da pridobi čete za podporo sedanjih provizoričnih oblasti, dokler se ne ustanovi stalna vlada.

Delavski minister Gvozdev je odšel v Baku, kjer je izbruhnil štrajk na tomošnjem polju petro-leskih vrelcev.

Kabinet se je dogovoril z začasnim parlamentom, da se pomnoži število poslancev. Dodanih bo 34 zastopnikov iz trgovskih slojev in 120 iz buržoazne stranke. Kljub temu imajo delavci in kmetje pretežno večino. Parlament je dobil ime "začasni sovjet ruske republike".

Politična kriza na Švedskem.

Stockholm, 11. okt. — Voditelj konservativne, liberalne in socialistične stranke, katerim je kralj poveril sestavo novega, koalicijskega ministristva, so izjavili, da se ne morejo zediniti. Socialisti in liberalci zahtevajo, da se takoj uvedejo ustavne reforme, toda konservativci se upirajo temu. Koalicijska vlada je vsled tega nemogoča.

Vse tri stranke so se zedinite v toliko, da mora Švedska ostati neutralna v sedanjih vojni.

14 parnikov potopljenih.

London, 11. okt. — Tedensko poročilo admiralitete pravi, da so sovražne submarinke potopile v prejšnjem tednu 14 trgovskih parnikov s tonažo 1600 in več. Da je sta bili potopljeni dve manjši ladji in tri ribiške jadernice.

V tem času je priplulo v angleška pristanišča 2519 parnikov in odplulo 2632.

Spor v argentinskem kabinetu.

Buenos Aires, 11. okt. — Argentinska vlada je razdeljena v dva taborja: večina ministrov je za prelom z Nemčijo, toda trije z ministrom za zunanje zadeve so proti prelomu. Zadnji imajo na svoji strani tudi predsednika Irigoyena.

Pristaši predsednika so za jutri organizirali demonstracijo za neutralnost Argentine. Jutri je obletnica Irigoyenovega predsedništva. Časopisje, ki propagira prelom, pozivlja pristaje, da jutri razobesijo zavezniške zastave. Policija je zasledila skrivni aparat brezličnega brzobjava na strehi hiše blizu nemškega poslanikstva.

DOPISI.

Aliquippa, Pa. — Iz naše naselbine je bilo pozvanih k vojakom čez sto mladenčev, med njimi dva Slovence in člana SNPJ, Frank Habič in Lojze Kamnikar.

Sedmega oktobra smo imeli mnogo zabave pri krstiji hčerke brata M. Zakrajška. Smalo pa je imel tisti večer brat Martin Kozlevčar, ker so mu umovili ukradli \$250. Obžalovanja je vredno, se priključijo v veselo družbo ljudi brez vesti in okrađeje cloveka za težko prihranjene novce. Svojetum rojakom, naj poskušajo priti tičku na sled, da se ga vtakne v "šepkamfo". Bodite oprezní z denarjem.

Družstva Grozd št. 122, SNPJ, samostojno društvo Šokol in štev. 109, KSKJ, so sklenila, da se korporativno udeležijo slavnostneogrtive Slovenskega Doma dne 13. oktobra v Girardu, Ohio. Ta družstva so si najela tudi godbo, da bo slavnost toliko lepša. Priporočam rojakom, da se te slavnosti udeležijo v obilnem številu.

Naročnik Prosvete.

Dubuque, Iowa. — Devetega oktobra sem prejel iz Pennsylvanije od nekega rojaka pismo, ki vprašuje, če se ni prepozno, da bi rad prišel v tukajšnje šole (Dubuque

College). Brzobjavili smo mu, da se ni prepozno, če pride takoj. Ta slučaj je vzrok, da objavim sledeče: Tisti rojaki, ki so mi pisali glede te šole, in jim iz raznih rokov ni bilo mogoče biti tu pravčasno in če je njih želja priti tu s poukom se to leto, naj mi takoj brzobjavijo, da za nje vse potrebne uredimo.

Z bratskim pozdravom, K. H. Poglodič, Dubuque College, 550 Delhi St., Dubuque, Iowa.

Waukegan, Ill. — Odkar so se nekaki sredi junija nekoliko pokregali zaradi neke igre, še nisem videl dopisa v "Prosveti" iz naše naselbine. To bi sicer ne bilo nič posebnega, ali meni se dozdeva, da to lahko napravi na rojake po drugih naselbinah vtis, da smo prepirljivi, ker se skoraj drugače ne sliši, kakor prepir. In ker se še to bolj redkoma sliši, nas smatrajo lahko še za zaspane po vrhu. Prepirljivce in zaspane v eni osebi je pa nemogoče, ker naravno prepirljivce ni zaspan. Ravno tako je, ako se vzame vsa naselbina v poštev. Da se sliši od nas le prepir, ni še dokazano, da smo res samo za prepir. Res je, da se tu pa tam radi malo spremljamo in potem, hitro v "čajtenge". Kadar pa napravimo kaj dobrega, ni pa nikogar, da bi nas pohvalil. To je tisto zlo, da ne vidi, kdor nas ne pozna, naše prave slike.

Ker, kakor se vidi, noče nihče povedati kaj dobrega od nas, (ako rečem od nas, ne mislim, da bi se be hvalil, ker tega ne zaslužim, ampak le ker govorim o splošnosti), se mi zdi potrebno, da jaz nekoliko povem.

Kakor je že vsakomur lahko znano, kdor se zanima za druge naselbine, imamo tukaj tucat različnih društev in klubov. To ni nič posebnega in je bilo že povedano, da se s tem ne meri naprednost. Nekateri namreč mislijo, da bi bi li lahko ravno tako napredni, ako bi jih bilo polovica manj, nekateri pa, da jih je še premalo. Jaz za en slučaj moram dati obojim prav.

Da je še premalo društev, posebno izobraževalnih, so bili gotovo mnenja udje Slov. Nar. Čitalnice, ker so ustanovili dramatični odsek kljub temu, da skoraj vsako društvo od časa do časa priredi igro. Ta odsek ima namen prirediti igre ne samo za Slov. Nar. Čitalnico, ampak za vsako društvo, katero bi želelo, da mu jo priredi.

Da ni ta odsek ustanovljen samo zaradi lepšega, je že dokazal. Dne 30. septembra je uprizoril dve igri za Slov. Nar. Dom. Igrita prav dobro izpadli, ako se vpošteva, da ni na razpolago najpotrebnejših sredstev. Kakor se čuje, priredi v novembru zopet igro v proslavo desetletnice Slov. Nar. Čitalnice. Na dramatičnem polju, kakor se vidi, ne spijo, ampak delajo, da se je čuditi njih poštrevovalnosti.

Kaj pa drugod? Poglejmo na najpotrebnejše na — Slov. Nar. Dom. Za S. N. D. se je začelo to leto tako zanimanje, kakor je bilo ob ustanovitvi tega društva. Prirejajo se veselice, kupujejo delnice in nabirajo prostovoljni prispevki za stavbinski sklad potom tega društva. Veliko drugih društev je že priredilo veselice z namenom, da se kupijo delnice za S. N. D. Kakor se sliši, bodo še nekatera društva temu sledila, da bo večina društev delala poleg društva S. N. D. v korist zadnjega.

A to se je zdelo našim fantom, da je še premalo. Premalo društev v tem slučaju. Zato so pa še oni priredili veselico, katere čisti dobiček je bil namenjen in darovan S. N. D. To je pa, kakor se vidi, ujezilo naša dekleta. Ako je res kakatera jezna, gotovo ni zato, ker so fantje to storili, ampak dopadlo se jim ni, ker so jih fantje predstili. Dne 13. oktobra bodo tudi oni priredili veselico v dvorani M. Slane, Praviho (pa ne da bi kateri fant to slišal), da morajo fante "bitati", da morajo napraviti več dobička, kakor so ga oni. Ne vem, če se jim bo ta jeza ali želja izpolnila ali ne, želim pa, da bi se. To fantom ne bo škodovalo, S. N. D. pa gotovo koristilo.

S takim navdušenjem delamo za S. N. D. Kar je nasprotnikov, sploh ne pridejo v poštev, dasi ravno bi ga radi postavili ali nepostavljeno uničili. Delo a takim navdušenjem mora roditi uspeh in tega tudi imamo. S stavbo se je že prišlo in boše dodelana nekako februarja 1918. Stavba bo stala, kadar bo popolnoma gotova, nekako \$45.000. Obsegala bo 60x120

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jdnota

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vegril, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. P. D. 4, box 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Jozef Kuhelj, 9469 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Melek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Joko Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.

F. S. Taucher, 674 Ahany Ave., Rocksprings, Wyo.

POBOTNI ODBOR:

Anton Hrast, 811 — 95th Ave., New Duluth, Minn.

Joko Radlšek, box 432, Smithton, Pa.

Rudolf Pieteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.

Jakob Miklavčič, L. Box 3, Wilcox, Pa.

M. Petrovich, 14815 Hals Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":

Joko Zavrtanik.

VERHOVNI IZDAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 851, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPILJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 311 — 35th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, rasprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, narodnina, oglašji, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravljalstvo "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

in bo odgovarjala, kakor upamo, vsem našim potrebam. Svota \$45.000 je ogromna, če se pomisli, da jo spravijo skupaj sami delavci, ali če bomo tako vstrajni pri našem delu, kakor sedaj, bomo lahko vzdržali. Ker nas to delo stane veliko truda, bomo enkrat tem bolj ponosni, kadar bomo videli sar našega dela.

Se nekaj, kar sem skoraj pozabil, pa sem zdi tako važno, da moram sedaj, ako sem tudi še precej naidekal, omeniti. Že dal časa se opaja, posebno smo se še prepričali na veselici dr. S. N. D., da tudi bratje Hrvati simpatizirajo z našim delom. Pa ne samo, da simpatizirajo, nego tudi delujejo, ker jih ima že lepo število kupilo delnice za S. N. D. Torej jim gre vse priznanje, da se zavajajo (kar sami radi izražajo) kakor tudi mi, da smo bratje.

John Zakovšek.

VSAT navdušen član za Slovensko Narodno Podporno Jdnoto se udeležil na "Prosveto".

Vaš sosed morda še ne ve, da je dnevnik "Prosveta" soto prijubljen pri svojih čitateljih. Opozorite ga!

BESSEMER GARAGE.

Ako se vam pokvari kava, ali če imate konje za podkovanje, obrnite se do nas. Mi popravimo vse v najboljšo zadovoljnost.

A. STRAZIŠAR & KURETICH,
1309 East Abriendo Avenue,
Pueblo, Colo.

KADITE TILLMAN CIGARE.

Unijsko izdelane

Ibyuk Cigare 10c

"La Casera" Cigare 10c

TILLMAN CIGAR CO.
AURORA, MINN.

C H I LAW S C H O O L

Day and Night Law Classes. 25 A years' success. 1800 Graduates. Free Oratory—3 Years' Practice Course. Finest Class Rooms in the City.

DAY AND NIGHT HIGH SCHOOL COURSES

Prepared for College, Law, Medicine, Dentistry or Engineering, in the shortest possible time. or Catalog Address Chancellor J. F. Tobias, 53 W. Jackson Blvd. Tel. Web. 5598.

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Si pošljete nekaj vaših uradnih in stvar dokumentov po pošti, bomo posredovali te dokumente na banke vlogov.

POSREDOVANJE OČISTNO OBVESTI NA BANKE VLOGOV.

POSREDOVANJE OČISTNO OBVESTI NA BANKE VLOGOV.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjajo z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Hermine, Pa.

Zastoj

ČAJ NA POSKUŠNJO

15 ČUDOVITIH ŽELIŠČ vsehbu slovit zdravilna iznajdba, FATHER MOLLINGERJEVEGA SLOVITEGA ŽELIŠČNEGA ČAJA. Če imate trganje, zaprtje, nečisto kri, šelodeno neurednost, glavobol, jetrno ali ledvično bolelost, nam pošljite vaš naslov na dopisnici in prejmete brezplačno zavitek. Naslov:

MOLLINGER MEDICINE CO.
24 Mollinger Building
14 East Park Way, (N. S.)
PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler
SLOVENSKI IZDAVNIK
638 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je ustanovitelj slovenske zdravilne iznajdbe, FATHER MOLLINGERJEVEGA SLOVITEGA ŽELIŠČNEGA ČAJA. Če imate trganje, zaprtje, nečisto kri, šelodeno neurednost, glavobol, jetrno ali ledvično bolelost, nam pošljite vaš naslov na dopisnici in prejmete brezplačno zavitek. Naslov:

MOLLINGER MEDICINE CO.
24 Mollinger Building
14 East Park Way, (N. S.)
PITTSBURGH, PA.

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Si pošljete nekaj vaših uradnih in stvar dokumentov po pošti, bomo posredovali te dokumente na banke vlogov.

POSREDOVANJE OČISTNO OBVESTI NA BANKE VLOGOV.

POSREDOVANJE OČISTNO OBVESTI NA BANKE VLOGOV.

SLOVENEK -- GLAVAR INDIJANCEV.

Povest o zlatoiskalcih. — Spisal F. S. Tauscher.

(Nadaljevanje)

"Da, jaz sem pijanec! — in v to stanje so me spravili ljudje tvoje vrste..." Nato se je odločno postavil pred Grilla in nadaljeval: "Ti kaza, da se je Pavel res ubil... Ti si ji povedal, da je Pavel skočil preko pečine, toda mi nisi jo preslepil, Jim!... Saj nimam nobenega drugega nikjer dobili njegovega trupla!"

Grilla je pri zadnjih besedah popadla jeza, vendar je odgovoril mirno:

"Ose! Noč je dolga in predno smo mi prišli na mesto, so volkovi že zdavnej raztrgali in odnesli truplo. Ako živi, zakaj se ne vrne," in triumfajoče se mu je smejal.

O'Brien je žalostno odgovoril:

"Ohi!... gotovo je mrtev — seveda. Toda ti si preveč krut napram nji, tako neusmiljen napram nedolžnemu otroku. — To je vse, kar ima ona na svetu in še to ji hočeš iztrgati iz rok... Kaj si na boljšem, ako ju ločiš...? Je vprašal energično.

Grill ga je osorno pogledal.

"O'Brien, to je moja zadeva!" je rekel ves razvnet. "Jaz sem Te vzel s seboj, da mi delaš, ne pa da mi vtikaš nos v stvari, ki te prav nič ne brigajo, ali celo nasprotujejo mojim odredbam! Povem ti, da se v bodoče vzdržiš takih neumnosti, sicer te odslovim. Kdo na svetu bi te sploh maral vzeti v službo, bi rad vedel, če te spodim od sebe!"

O'Brien je sklonil glavo pri zadnjih besedah, rdečica sramu mu je oblila blede lice in odgovoril je zelo žalostno:

"Resnično — nihče ne mara pijanca!" in potem, kot bi govoril sam sebi, je nadaljeval: "Oh, ta alkoholni strup, ki me je moril toliko časa — ki me je že skoraj uničil... Ali se ne bom tega zla nikdar oprostil?! Sklenil je roke in žalostno gledal predse —

Grill se je zakrohotal in brutalno odgovoril: "Nikdar! Ti si prešibek, imaš premalo razuma in preveč navajeno grlo, žel si že predaleč, da bi mogel zdaj nazaj."

Njegov smeh je vjezil O'Briena. "Ti me zasramuješ!" in ježno je zapil svoje oči v njegove. "zasramuješ me!" je ponovil, toda kmalu se je umiril in rekel žalostno: "Ampak nazadnje imaš skoraj prav, Jim. Morda — morda pa vendarle ne bom vedno tak..."

Grill ga je potapljaj po rami, odgovoril mu pa ni nič.

V tem trenutku je prišla Roža iz hiše. Njen nekdanji lep obraz je bil sedaj blede in izražajoč polno skrb, njene oči so bile rdeče od jokanja. Šla je k Grillu, položila mu roko na ramo, ga je vprašala s solzami v očeh. "Jim, prošim te povej, mi, zakaj naju hočeš na vsak način ločiti? Dovolj vendar, da bom smela imeti saj otroka pri sebi. — Vedno sem te ubogala v vsem in sem skušala biti dobra žena; moja hčerka ti tudi ni v nadlego, zato ne vem, zakaj jo hočeš ločiti od mene. Kajne, da jo ne boš poslal proč od mene?" In gledala ga je proseče.

Grill je odgovoril sirovo:

"Povedal sem vse, kar imam za reči v tej zadevi. Otroci je prišel v leta, da potrebuje izobrazbo. Ne maram, da vzraste v nevedni in ne vidim vzroka, zakaj bi ne šla v šolo. Ali misliš, da bo to umorilo otroka?"

"To bi umorilo naju oba. Jim, ako naju ločiš," je odgovorila Roža, "ona se ni bila med svetom, niti se ni igrala še med otroci; ona pozna samo materino ljubezen — in brez te bi gotovo umrla... Jaz jo lahko učim doma in jo bom navadila veliko več dobrega, kot bi se naučila v tujih šolah. Pomisli še enkrat, Jim..."

Grill se je ježno obrnil od nje.

"Moja sklep je storjen," je rekel neusmiljeno. "Ne maram nobenih vzdihovanj in prošenj o tem poslušati. Otroci mora iti takoj, pripravi vse potrebno za pot," in odšel je k vodi in gledal v njene valove.

Bil je človek brez srca. Kar je sklenil, se je moralo zgoditi, pa naj kdo drugi še tako trpi radi njega — pa naj bo to njegova žena, ali kdor hoče...

Roža se je obrnila od njega vsa žalostna, medtem ko je O'Brien vse to ogorčeno opazoval.

V tem trenutku je prišla mala deklica iz hiše, videč, da ima mama solze v očeh, steče k njej. "Zakaj jokaš, mama?" jo vpraša z otročjo-milim glasom, "saj Milena ni bila poredna, kajne, mama?" Nato je zapazila Grilla ob obrežju in šla k njemu, ter vprašala:

"Papa, ali si ti povzročil, da mama joka?"

"O ne, tvoja mati zelo lahko in rada joka, to je že njena navada." Prijel jo je za roko. "Ti pogledaj zmenoj, kajne Milena? — Šla bova v mesto šolo, kjer boš postala gospa..."

Milena ni vedela kaj pomeni gospa in če bi to še kaj tako lepega, bi ne zamenjala z materino ljubeznijo. Vsa srečna in vesela se je posunkila v materinem naročju, in ob misli, da bi mama zapustila, se ji je otroška srčeca krčilo boleče stekla je k svoji materi in kričala:

"Ohi! ne pošljite me stran od moje mame...! Ne pošljite me proč...! Saj bom pridna in vse kar bom ubogala, le tega ne storite," in zavila se je v materin predpasnik, kot bi se hotela skriti pred to veliko nesrečo.

Grill je bil moč, ki ni trpel nikakoršnih nasprotovanj. Ponovna oklonitev in nasprotovanje njegove žene, ga je naravnost raztogotilo. Ko pa je Milena stekla k svoji materi iskajoč njenega varstva, je pa postal še bolj jezen.

"To je sama neumnost," je viknil nepotrpeljivo: "pojdi k meni, Milena, hočem s teboj govoriti..."

Toda ona se je še tesneje privila k materi in kričala:

"Nočem iti k tebi, ker se te bojim! — Saj me boš pustila, da bi me tepel, kajne mama..."

Roža je pogledala svojega moža ponižno varneje.

"Ne govori tako kruto napram njej, Jim; ona je mal, nedolžen otrok."

Grill je postal do skrajnosti jezen in je srdito odgovoril:

"Otrok ali ne otrok, jaz želim da se me uboga! Pojdi k meni, Milena!" Otroci se je še tesneje privila k materi. Zdal je Grill bliskovito skočil k njima, pograbil Mileno za roko, ter jo iztrgal materi iz naročja. "Zakaj ne prideš k meni ko ti zapovem!", in divje jo je stresel.

O'Brien je urno stopil k njemu.

"Ne delaj tako grdo z njo, Jim, nikar," je rekel proseče.

Grill se je obrnil proti njemu.

"Ti mi pa bodi kar tiho!" je siknil.

"Le čakaj — ti mali hudček... Te bom že naučil, kdo je tukaj gospodar!"

Milena se je tresla groze pred "očetom", ki jo je trdo držal za roke in ji grozil. Končno ji je z roko zamašil usta, da bi ne mogla kričati, češ, te bom že navadil pokorščine.

To je bilo več kot je O'Brien mogel prenesti. Vzravnaval se je in zbral skupaj svoje telesne moči, naskočil Grilla in mu iztrgal otroka iz rok; dekletce je takoj steklo k materi.

Grill je bil zelo presenečen po tem nepričakovanim napadu. Naklad mu ni prišlo na misel, da bi kdaj O'Brien upal zoper njega nastopiti. Vso jezo je sedaj naperil proti nesrečnemu možu, stisnil je pest in udaril svojo žrtev v obraz z vso silo svojega mišičevja, ter siknil skozi zobe:

"Tako torej, Ti se vmešavaš? Zdal imaš kar si iskal, ničvrednež!"

Nato se je obrnil proti Roži, ki je stiskala k sebi svojo drago. "Žena! daj mi otroka..." je zahteval.

Vse v preteklosti nje storjene krivice so se ji pojavile pred očmi v tem trenutku. Videla je, kako je udaril onega, ki ji je edini še stal na strani in simpatiziral z njo v težkih urah njene grenkega življenja. Zmiraj je imela s seboj mali revolver, s katerim se je navadno branila proti divjim zverem, katerih je bilo dosti v tistih krajih. Ko je Grill zahteval od nje otroka, so njene oči zaplamele v divjem ognju; pograbila je za revolver in namerila na njegovo glavo, ter kričala:

"Ti brutalnež! — Ti zverina! Ne dotakni se je; — ona ni tvoj otrok... Njen oče jo ne more braniti, toda branila jo bo njena mati. — Ako se drzneš položiti le prst na njo, ti pošljem svinčenko naravnost v srce...!" In ona je mislila resno. Solnčni žarki so se lomili ob svetlem — smrtonosnem orodju in padali na junaško mater, ki je tako energično branila svojega otroka pred kruto roko svojega moža...

O'Brien se je počasi pobral s tal; kri mu je curčila iz nosa in iz drugih manjših prask, ki jih je dobil pri padcu.

"Junaško deklet!" je kričal zamolklo. "Oh, da bi imel mesto žganja — zdravo kri v žilah, ki me ti ne tepel... Toda zapomni si, Jim Grill, kolo se na svetu večkrat zasuče — in tako bo morda v bodoče tudi med nama postalo razmerje nekoliko drugače... Ti se zdaj lotiš mene ker veš, da sem od alkohola fizično uničen. — Morda ne bo vedno tako... Na njegovem obrazu je bilo opaziti energično odločnost, ki bi vzbudila v Grillu strah pred njim, ako bi ga slednji predobro ne poznal.

Roža je z eno roko držala in stiskala k sebi hčerko, v drugi je pa imela revolver. Grill spoznavši da ne opravi s silo nič, je preklinjaje odšel po hribu navzgor, in O'Brien mu je sledil. Ko ju je zakrilo grmovje, da ju Roža ni mogla več videti, je O'Brien stisnil pesti in požugal za Grillom.

"Prišel bo dan, ko bom s tabo govoril brez vsake bojazni! Ne bom več ležal v prahu pod tvoje pestjo... Gorje tebi, Jim Grill, kadar zopet postaneš normalen! Vzdržal se bom od dancs naprej alkoholnega življenja, toliko energije še imam v sebi — in gorje ti, kadar se to zgodi... Takrat bomo videli, kdo je gospodar čez O'Brienovo telo..."

Vedno moramo biti previdni, kako izrabljamo svojo moč in oblast nad drugimi; kajti naslabejšje bijte pride lahko — nad nas in — maščevalnost je redko izostane... Grill bi moral o tem misliti, preden je udaril slabotnega O'Briena v obraz...

16.

Ko sta Grill in O'Brien odšla, se je Roža zjokala in dala duška svoji britkosti; stisnila je k sebi svojo ljubljeno hčerko, jo poljubovala in si zagotavljala, da se nikdar ne ločita v življenju. Vsedla se je na bližnji parobek in delila materinsko ljubezen z otroško saj druge ljubezni tako ni imela na svetu...

Čez nekaj časa je mala vprašala: "Kaj je ateja venad tako razjezilo, da me je tepel in da me je hotel daleč proč od tebe peljati?" in gledala je svojo drobno ročico, za katero jo je zgrabil Grill.

Mati jo je tolažila in poljubovala njeno holno roko. Nobena ni opazila tuje osebe, ki je oprežno prihajala po hribu nizdol za njiju hrbtom; oseba, ki je imela rumene in dolge lase; ki so se bogato valjale po indijanski obleki, beli obraz... iste barve kot njiju, okrašen s krono orlovih peres. Ko ju je opazil, je takoj legel na zemljo in se plazil po trebuhu proti njima kot kača, dokler ni dosegel velikega drevesa ne daleč od njiju, kjer se je vstavil in jo opazoval.

"Jim Grill in tvoj oče, Milena," je končno rekla Roža. "Tvoj oče je bil pogumen in zelo dober mož, on je ljubil svojo malo Mileno."

"Ako me ljubi — mama, zakaj ne pride nikdar k nama? — Hočem ga videti, mama."

V srce ranjena mati je zajokala in njene grenke solze so padale na zlate kodre njene nedolžne hčerke.

(Dalje sledi.)

Makar Čudra.

Maksim Gorkij:

(1892.)

(Prevedel V. F.)

(Nadaljevanje)

Radda je govorila: "Krasno igraš, Lojko! Kdo ti je naredil take zvonce in lepo doneče gosli? A on se je zasmejal: "Jaz sam sem jih napravil! In nisem jih naredil iz lesa, ampak iz grudi mlade deklice, ki sem jo ljubil silno, a strune sem si spletel iz žil njenega srca. Še nekoliko lažejo gosli, toda jaz umejem držati lok pravilno v rokah! Vidíš!"

"Znano je, da vsi skušamo takoj začetkomu zamračiti deklice oči, da bi ona ne zažgala našega srca, ampak da bi mi postali predmet njene tuge in hrepenjenja; glej, tako je storil tudi Lojko. A ni naletel na pravo. Radda se je obrnila v stran, zehnila in rekla: "Ljudje so pa govorili, da je Zobar pameten in spreten — kako vendar lažejo ljudje", in odšla proč.

"Oho, krasotica, ti imaš pa ostre zobe!" je bilnil Lojko z oči in in je skočil s konja. "Zdravstvuj, bratje! Tudi jaz sem prišel enkrat k vam!"

"Dobrodošel gost si nam, orel!" mu je odgovorila Danila. — Poljubili smo se, pogovorili in legli spat... Spali smo trdno. Zjutraj pa smo videli, da je Zobarjeva glava obvezana s cunjjo. Kaj je bilo to? Ah kaj! Konj ga je udaril s kopitom, ko je spal.

E, e, e! Dobro smo vedeli, kašen konj je bil to, in smo se muzali v brke; tudi Danila se je muzal. Kaj-li ni bil Lojko vreden Radda? Ne, to ne! Naj bo deklica še tako krasna, je vendar njena duša ozka in majhna, in če bi ji obesil pud) zlata okolo vratu, bi vseeno ne bila nič boljša, kakor je v resnici. Da, da, tako je!

Tako je naše življenje in tako smo tudi živeli na onem kraju; naša stvar je šla dobro izpod rok in Zobar je ostal pri nas, To ti je bil tovariš! Bil je moder kakor starec in je znal ogrsko in rusko čitati in pisati. Kadar je začel govoriti nam je bilo, da bi rajši celo večnost nič ne spali, samo da bi poslušali njega! In igral je tako — ubij me strela, kot še nihče drug na svetu! Ko je prvič tegnil glavo po strunah z lokom — ti je vztrepotalo srce, ko je potegnil še enkrat — ti je zamrla srce, a on je igral in se je smehljaj! Plakati in smejati bi se ti hotelo znano, da si slišal njegove pesmi. Zdal je bilo grenko jočanje izpod loka, ječalo je in prosilo pomoči, da ti je rezalo prsi z nožem. A zdaj zopet je pripovedovala stepa nebu bajke, tihe, otožne bajke. Nato pa je plakala deklica, poslavljajoča se od svojega ljubeča — hrabrega moloje! Dobri molojeje je klical deklice nasvidenje v stepi. In nenadoma — hej! Grmeče je zabrnala svobodna, živahna pesem in zdelo se ti je, da mora samo sonce na nebu začeti plesati po melodiji te pesmi! Glej, tak je bil, sokol!

Vsaka žila v tvojem telesu je razumela to pesem in ves si postal njen suženj. In če bi nam v takem trenutku zaklical Lojko: "k nožem tovariši!" — vsi bi stekli z noži proti onemu, ki bi ga nam pokazal. Vse je mogel narediti s človekom, in vsi so ga ljubili, silno ljubili, samo Radda ni pogledala mladca — junaka; pa akj če bi bilo samo to, — ona se mu je še celo posmehovala. Globoko je zadel v srce Zobarja, globoko. Z zobjmi je škripal Lojko in močno je sukal brke; oči so mu gledale temnejše nego prepah in v časih je začaralo v njih nekaj, da se je groza polotila tvoje duše. Ponoči je odšel v daljino stepo smeli Lojko in do jutra so tam plakale njegove gosli, plakale in pokopavale Zobarjevo svobodo. A mi smo ležali, poslušali in premišljevali: kaj je storiti? In vedeli smo, da, kadar drvita dva kamna drug proti drugemu, ne smeš stopiti med nju, sicer te — zmečkata. Tako je bila stvar.

Nekoč smo sedeli vsi skupaj in smo se pogovarjali o svojih opravkih. Kmalu je postalo dolgočasno. Tedaj je poprosil Danilo Lojka: "Zapoj nam, Zobar, pesmico, razveseli našo dušo!" Lojko je pogledal na Raddo, ki je ležala nedaleč proč od njega z navzgor obrnjenim obrazom ter gledala

proti nebu, in je začel ubirati strune. Tedaj pa so začele gosli govoriti, kakor da bi bile v resnici dekličje srce! In Lojko je zapel:

Hej — hop! Gori mi v duši ognja žar.

A stepa je tako široka!

In šil moj vrani konj je kot vihar

In trdo jeklo mi je roka!

Radda je okrenila glavo, vstala pokone in se nasmejala pevu v oči. Zobar je vzplamtel kot jutranja zarja.

Hej, hop — hej! Sodrugi tovariši!

Le zdirjaj v daljino mi ravan!

Nad stepo se meglja mračni.

A tam nas čaka svetli dan!

Hej — hop! letim in srečam ga,

Ko v svetli zrak vzkipi!

Glej, da ob žaru meseca

Ti griva ne zgori!

Ta ti je znal peti! Tako ne po-

je dandanes nihče več! Ali Radda

je govorila, kot bi precejala vo-

do:

"Bolje bi storil Lojko, če bi ne letal tako visoko, znaš še strmo pasti, z nobom v lužo, in zamažeš si brke, pazi dobro!" Kot zver jo je pogledal Lojko, a rekel ni ničesar — zdržal se je mladec — junak in je pel:

Hej — hop! Takoj napoči jutra

soj.

A jaz s teboj bi naj še spal.

Ej, hej, V sramoti bi tedaj s

teboj

Se v ognja plamenu zažgal!"

"To je pesem", je dejal Dani-

la, "še nikdar nisem slišal take

pesmi; vrag si naj takoj napravi

pipo iz mene, če se lažem!"

Stari Nur je zamigal z brki in

skozmignil z ramami. Nam vsem

je segala do duše smela pesem

Zobarjeva! Samo Raddi ni bila

vše.

"Tako je nekoč evilil komar in

je hotel sponašati orlov krak", —

je dejala; bilo je, kot bi nam vr-

gla sneg v obraz.

"Morda hočeš li. Radda, okusi-

ti blit?" je dejal Danila in se je

sklonil k njej, a Zobar je vrgel

svojo šapko ob tla in je govoril

ves teman kot zemlja:

"Stoj Danila! Ognjevitemu kon-

ju je treba jeklene uzde! Daj

mi svojo hčerko za ženo!"

"To je bila pametna beseda!"

— se je nasmejljal Danila, — "le

vzemil jo, če le moreš in ho-

češ!"

"Dobro!" je dejal Lojko in je

rekel Raddi:

"No, deklica, poslušaj me malo

in ne boš prevzetna! Že mnogo

tvojih sester sem videl, ej mogo-

go! A niti ena mi ni tako razve-

la moja srca kakor ti. Ej, Rad-

da, zaslužila si mojo dušo! In

kaj sedaj? Kar mora biti, to se

bode zgodilo, in, ej! Ni takega

konja, na katerem bi bilo možno

pred samim seboj bežati! Vza-

mem te za ženo pred Bogom, svo-

je častjo, tvojim očetom in pred

vsemi temi ljudmi. A glej, da in-

ne oviraš v svobodi moji, ker jaz

sem svobodni človek in bom živel

tako kakor sam hočem!" — in

šel je proti njej stisnil zobe in za-

blisnil z očmi. Videli smo, kako

je stegnil roko proti njej — mi-

slihi smo, da je obrzala Radda z

uzdo stepnega konja! Nenadoma

pa smo videli, kako je zamahnil

z rokami in padel s tilnikom na

tla!...

"Kakšno čudo je bilo to? Kot

da bi bila svinčenka vdarila v sr-

ce mladca. A bila je Radda, ki mu

je zapletla jermenasti bič okoli

nog in ga potegnila k sebi. — za-

to je padel Lojko.

In deklica je zopet ležala ne-

premično in se je le tiho muzala.

Gledali smo kaj se bode zgodilo,

a Lojko je sedel na tleh in je stis-

kaj glavo z rokami, kot bi se bal

mu takoj poči. Nato pa je vstal

tiho in je šel v stepo, ne da bi ko-

ga pogledal. Nur mi je šepnil:

"Pazi nanj!" In splazil sem se v

stepo za Zobarjem v nočni temi-

ni. Tako je bilo, sokol!"

(Dalje prihodnjic.)

Ameriške vesti.

LADJE IN LADJE ZAHT-

VAJO.

New York, N. Y. — Ameriška družba za izvažanje produktov je sprejela resolucije, v katerih nalaša potrebo mednarodnega razsodišča, ki naj sodi o mednarodnih sporih, in mednarodnih konferencah, ki naj sprejme zakone za uravnavo svetovnega prevažanja. Proti narodom, ki se no-

vo vporabi gospodarski pe-
čejo pokoriti zakonom, naj e
potem se le oborožena sila, e
čejo svojih spornih zadev
ložiti mednarodnemu razso-

Andre Tardieu, farmerski sa-
sar, je v daljšem govoru
nil, da številu ladij ni tako
ko, da zadostuje za prevoz ž